

Рівненський державний гуманітарний університет

Кафедра екології, географії та туризму

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 26. Екологічна експертиза

Спеціальність **101 «Екологія»** _____

Освітня програма **Екологія** _____

факультет **психолого-природничий** _____

(назва факультету)

Рівне 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Екологічна експертиза» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія»

Мова навчання українська

Розробники:

Лико Д.В., д. с.-г. н., професор кафедри екології, географії та туризму,

Якута О.О., старший викладач кафедри екології, географії та туризму.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології, географії та туризму РДГУ

Протокол № 1 від «14» січня 2020 року

Завідувач кафедри екології, географії та туризму

(підпис)

(Д.В.Лико)
(прізвище та ініціали)

Робоча програма схвалена навчально-методичною комісією психолого-природничого факультету за спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія)

Протокол № 1 від «11» лютого 2020 року

Голова навчально-методичної комісії

(підпис)

(Сяська І.О.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів — 3	Галузь знань <i>10 «Природничі науки»</i>	<i>Обов'язкова</i>	
Модулів — 2	Спеціальність <i>101 Екологія</i>	Рік підготовки:	
Змістових модулів — 5		4-й	4-й
		Семестр	
		8-й	8-й
		Лекції	
Загальна кількість годин – 90	Рівень вищої освіти: <i>бакалавр</i>	16 год	4 год
		Практичні	
		20 год.	6 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3		Самостійна робота	
		54 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання: 12 год	
		Вид контролю: екзамен	
Засвоєння курсу «Екологічна експертиза» студентами базується на знаннях, отриманих під час вивчення таких фундаментальних дисциплін як «Загальна екологія (та неоекологія)», «Ландшафтна екологія», «Метеорологія і кліматологія», «Ґрунтознавство», «Біологія», «Геологія з основами геоморфології»			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Екологічна експертиза» є формування знань з методологічних засад запобігання негативному впливу підприємств, які проектуються чи діючих підприємств, споруд, обладнання або технологій на стан навколишнього середовища та здоров'я людей, а також оцінка ступеня екологічної безпеки господарської діяльності та екологічної ситуації на окремих територіях та об'єктах.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Екологічна експертиза» є: розкриття теоретичних основ екологічної експертизи; викладення порядку проведення оцінки впливу на довкілля; розкриття правових основ та законодавчої бази екологічної експертизи; викладення міжнародного досвіду у проведенні екологічної експертизи.

Згідно з освітньою програмою з Екології у результаті вивчення навчальної дисципліни «Екологічна експертиза» студент повинен оволодіти наступними **компетенціями**:

фаховими:

○ ФК5. Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю.

○ ФК12. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних а транскордонних екологічних проблем;

○ ФК13. Здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

3. Очікувані результати навчання

Вивчення даної дисципліни формує у студентів наступні програмні результати навчання:

ПРН3. Знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля.

ПРН12. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.

ПРН15. Формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

ПРН16. Обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

ПРН17. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля із залученням громадськості.

ПРН 18. Впроваджувати природоохоронні заходи і проекти.

ПРН20. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування;

ПРН21. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням інноваційних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.

ПРН23. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

4. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1 Головні аспекти, нормативна база, державне регулювання та управління у галузі екологічної експертизи

Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні засади екологічної експертизи

Тема 1. Історія створення та наукові основи екологічної експертизи в Україні та світі

Поняття екологічної експертизи та мета її проведення. Історія розвитку екологічної експертизи. Об'єкти та суб'єкти екологічної експертизи. Нормативна база проведення екологічної експертизи

Тема 2 Теоретичні основи екологічної експертизи

Завдання та принципи екологічної експертизи, її функції. Типи експертиз. Форми екологічної експертизи за рівнем організації (державна екологічної експертизи, громадська екологічна експертиза, інші форми)

Змістовий модуль 2. Організація проведення екологічної експертизи в Україні

Тема 3. Структура та організація екологічної експертизи

Учасники експертного процесу. Правовий статус та права експерта екологічної експертизи. Правовий статус замовників екологічної експертизи. Державні гарантії експерту екологічної експертизи. Правопорушення в галузі екологічної експертизи.

Тема 4. Економічний механізм здійснення ЕЕ

Умови і підстави проведення екологічної експертизи. Основні етапи проведення ОВД. Фінансування проведення ОВД. Шляхи та термін проведення ОВД

Змістовий модуль 3. Реалізація екологічної експертизи

Тема 5. Порядок проведення ОВД

Алгоритм реалізації ОВД. Порядок проведення ОВД

Тема 6. Документація екологічної експертизи

Матеріали та документація екологічної експертизи. Еколого-експертні методи ОВД. Термін дії висновків ОВД. Порядок оскарження висновків ОВД

Модуль 2 Методологія екологічної експертизи

Змістовий модуль 4. Процедура проведення екологічної експертизи

Тема 7. Теорія і методи проведення екологічної експертизи

Функціональні типи екологічної експертизи. Оцінка впливів на довкілля (ОВД) як складова частина проектних матеріалів. Мета, задачі, особливості розробки матеріалів ОВД. Стадії розробки ОВД. Структура та склад ОВД у проектній документації. Виконання ОВД та підготовка її матеріалів. Оцінка впливу на довкілля (ОВД).

Змістовий модуль 5. Методи проведення екологічної експертизи різних типів об'єктів

Тема 8. Екологічна експертиза різних типів об'єктів

Організація проведення державної екологічної експертизи водних ресурсів. Екологічна експертиза промислових комплексів. Екологічна експертиза сільськогосподарських комплексів. Екологічна експертиза природоохоронних комплексів. Екологічна експертиза жилих та службових комплексів. Особливості екологічної експертизи документації по впровадженню нової техніки та технології

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	ср		л	п	ср
1	2	3	4	6	7	8	9	11
Модуль 1. Головні аспекти, нормативна база, державне регулювання та управління у галузі екологічної експертизи								
Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні засади екологічної експертизи								
Тема 1. Історія створення та наукові основи екологічної експертизи в Україні та світі	6	2	-	4	6	-	-	6
Тема 2. Теоретичні основи екологічної експертизи	8	2	2	4	10	2	-	8
Разом за змістовим модулем 1	14	4	2	8	16	2	-	14
Змістовий модуль 2. Організація проведення екологічної експертизи в Україні								
Тема 1. Структура та організація екологічної експертизи	8	2	2	4	6	-	-	6
Тема 2. Економічний механізм здійснення ЕЕ	12	2	2	8	10	-	2	8
Разом за змістовим модулем 2	20	4	4	12	16	-	2	14
Змістовий модуль 3. Реалізація екологічної експертизи								
Тема 1. Порядок проведення екологічної експертизи	12	2	4	6	8	-	-	8
Тема 2. Документація екологічної експертизи	14	2	4	8	12	-	2	10
Разом за змістовим модулем 3	26	4	8	14	20	-	2	18
Усього годин за М1	60	12	14	34	52	2	4	46
Модуль 2. Методологія екологічної експертизи								
Змістовий модуль 4. Процедура проведення екологічної експертизи								
Тема 1. Теорія і методи проведення екологічної експертизи	14	2	2	10	18	2	-	16

експертизи								
Разом за змістовим модулем 4	14	2	2	10	18	2	-	16
Змістовий модуль 5. Методи проведення екологічної експертизи різних типів об'єктів								
Тема 1. Екологічна експертиза різних типів об'єктів	16	2	4	10	20	-	2	18
Разом за змістовим модулем 5	16	2	4	10	20	-	2	18
Усього годин за М2	30	4	6	20	38	2	2	34
Усього	90	16	20	54	90	4	6	80

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Правова і нормативно-методична база екологічної експертизи в Україні	2
2.	Розробка екологічного паспорта промислового підприємства	2
3.	Системи екологічної оцінки	2
4.	Вивчення Закону України «Про ОВД»	2
5.	Вивчення Єдиного реєстру ОВД	2
6.	Визначення планованої діяльності, яка не підлягає ОВД	2
7.	Порядок виконання і підготовки матеріалів до Єдиного реєстру заяв ОВД	2
8.	Підготовка звіту з ОВД	2
9.	Порядок проведення громадських слухань у процесі ОВД	2
10.	Аналіз економічної ефективності природоохоронних заходів	2

9. Самостійна робота

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу з навчальної дисципліни може виконуватися у бібліотеці, навчальних кабінетах, лабораторіях і комп'ютерних класах, а також у домашніх умовах та передбачає:

- вивчення лекційного матеріалу з теми;
- опрацювання літератури з теми;
- підготовку до практичних робіт;

- підготовку до самостійних робіт;
- роботу в глобальній комп'ютерній мережі Інтернет.

Перелік завдань для самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Історія створення екологічної експертизи в Україні та світі.	2
2.	Поняття та історія становлення екологічної експертизи в Україні.	2
3.	Правова і нормативно-методична база екологічної експертизи в Україні.	2
4.	Структура українського законодавства в галузі екологічної експертизи. Міжнародні та технічні документи (екологічна експертиза).	2
5.	Оцінка ризику можливих аварій та катастроф на техногенних об'єктах. Організації світу, що проводять екологічні експертизи.	2
6.	Порядок організації і процедура проведення ОВД.	2
7.	Організація проведення ОВД в Україні	2
8.	Загальні вимоги до змісту документів і матеріалів, що подаються на екологічну експертизу.	2
9.	Подача інвестиційних проектів на експертизу.	2
10.	Інші види та типи екологічної експертизи.	2
11.	Звітність з питань організації і проведення державної екологічної експертизи. Експертиза екологічних ситуацій на певних територіях. Екологічна експертиза діючих об'єктів та комплексів.	2
12.	Системи екологічних оцінок	2
13.	Оцінка впливів на навколишнє середовище.	2
14.	Порядок виконання та підготовки матеріалів ОВД.	2
15.	Структура ОВД і метод організації матеріалу.	2
16.	Системи екологічної оцінки.	2
17.	Еколого-експертна оцінка схем розвитку та розміщення підприємства, його впливу на довкілля та використання ресурсів. Оцінка експертами запропонованих в проектах заходів по компенсації завданої довкіллю шкоди та їх ефективності. Економічні оцінки запропонованих природоохоронних заходів. Експертна оцінка передбачуваних рішень стосовно організації постійного моніторингу стану довкілля при експлуатації об'єкта.	2
18.	Поняття та зміст екологічного аудиту, еколо-	2

	аудиторська діяльність.	
19.	Експертиза проектів ГДВ підприємств	4
20.	Експертиза з питань охорони водних ресурсів	2
21.	Права і обов'язки екоаудиторів і еколого-аудиторських організацій та замовників ОВД.	2
22.	Завдання екологічної експертизи регіону	4
23.	Подача інвестиційних проектів на експертизу	2
24.	Разом	54

11. Методи навчання

При вивченні дисципліни «Екологічна експертиза» використовують наступні методи навчання:

МН1 – словесний метод (лекція, співбесіда, дискусія тощо);

МН2 – практичний метод (практичні заняття);

МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);

МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань).

12. Методи оцінювання

При проведенні контрольних заходів з дисципліни «Екологічна експертиза» використовуються такі форми контролю якості засвоєння навчального матеріалу:

МО1 – екзамен;

МО2 – усне або письмове опитування;

МО4 – тестування;

МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

МО9 – захист практичних робіт.

13. Засоби діагностики результатів навчання

Екзамен; презентація результатів виконаних завдань та досліджень.

14. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		

64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

15. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий іспит	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	Змістовий модуль 5	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
4	6	5	5	5	5	10	10		
Модульний контроль – 5						Модульний контроль – 5			

T1, T2... T8 — теми змістових модулів.

16. Методичне забезпечення

1. Робоча програма з дисципліни «Екологічна експертиза».
2. Конспект лекцій з дисципліни «Екологічна експертиза».
3. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни «екологічна експертиза».

18. Рекомендована література

1. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" //Законодавство України про охорону навколишнього природного середовища. – К.: Парламентське видавництво, 2000. – С. 3-34
2. Закон України «Про екологічну експертизу» (від 09.02.95р.) зі змінами та доповненнями. – 18 с.
3. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (від 23.05. 2017 р.)
4. ДБН А.2.2-1-95. Склад та зміст матеріалів ОВНС. Мінекобезпеки України, 1996. – 28 с.

5. Андрейцев В. І. Екологічне право / В.І.Андрейцев. – К.: Вентурі, 1996. – 208с.
6. Гавриленко О. П. Геоекологічне обґрунтування проектів природокористування: Навч. посібник. - К.: Ніка-Центр, 2003. – 332с.
7. Бобровський А.Л. Екологічна оцінка та екологічна експертиза: Підручник для студ. вищ. навч. закладів. – Рівне: О.Зень, 2015. – 527 с.

18.Інформаційні ресурси

Бібліотеки:

1. РДГУ:

абонемент №1 – м. Рівне, вул. Пластова, 31,

абонемент №2 – м. Рівне, вул. Толстого, 3,

абонемент №3 – м. Рівне, вул. Пластова, 41;

2. Обласна наукова – м. Рівне, майдан Короленка, 6,

3. Міська – м. Рівне, вул. Київська, 44,

4. Сайт Міністерства енергетики та захисту довкілля України [https://
http://mpe.kmu.gov.ua/](https://mpe.kmu.gov.ua/)

5. Сайт кафедри екології, географії та туризму РДГУ <https://kegt-rshu.in.ua/>.

Робоча програма _____
(назва навчальної дисципліни)

Перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями)
на 20__-20__ навчальний рік на засіданні кафедри екології, географії та туризму

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від “__” _____ 20__ року № ____
Завідувач кафедри _____ (_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
Протокол від “__” _____ 20__ року № ____
Голова навчально-методичної комісії _____ (_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робоча програма _____
(назва навчальної дисципліни)

Перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями)
на 20__-20__ навчальний рік на засіданні кафедри _____

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від “__” _____ 20__ року № ____
Завідувач кафедри _____ (_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
Протокол від “__” _____ 20__ року № ____
Голова навчально-методичної комісії _____ (_____
(підпис) (прізвище та ініціали)